

Таква замашна насељења Словена и других народа на земљишту византијске царевине свакојако веома знатно карактеришу политику потоњих римских и византијских владалаца. У кратким потезима обележили смо ону неизбежну потребу, која је створила основу новој политици. Опустели крајеви требаше нове становнике, а таки се моглоше наћи само у гомилама варвара, који се од времена на време јављаху на међама државе. Мимо то, малаксала држава већ је од више година принуђена била, да своју свуколику војну снагу употреби у одбрану источних провинција. А то је опет могла само тако постићи, завађајући ове варваре и дражећи их да се међу собом кољу. У том је опет влада најпоузданије успевала, насељавајући једно или друго варварско племе у покрајинама дуж државних међа.

Али се овде и опет рађа питање, да ли се византијска влада овим замашним насељивањима таквих ратоборних народа забринула за целину и опстанак државе? Чини се, да тога није било. Северни варвари нису на то ишли да освајају, већ просто да пљачкају, и да што веће ратне намете узимају. И у оно доба чинило се, да су ови напади мање опасни, но напади персијских и арапских организованих сила, које су смерале на освајање и стварање великих држава. Одатле пређаше дакле најозбиљнија опасност византијској држави. Што се тиче варвара, који су без икаквог државног строја живели и гомилу ратника представљали, с правом се надала византијска влада, да ће се ови дошљаци по свом насељењу, као државни поданици под управом византијских чиновника, било примањем Хришћанства, или у додиру са остатцима староседелаца, мало по мало у Грке прелити, и да ће тако по времену из њих поникнути елеменат компактног народа. Та нада, као што рекосмо, према тадашњим приликама била је потпуно оправдана. Међутим је историјски развитак допринео, те је та нада постала илузорна, и она политика, која је у своје време била потпуно оправдана, имала је у будућности најопасније последице за судбину византијске државе.

2. Од досељења српскога народа до оснивања краљевства.

Хрвати и Срби су врло сродни огранци велике народне породице аријских Словена.

Густа тама покрива стару повесницу словенских народа. Најстарији, а уз то врло непоуздани и непотпуни извори, показују нам Словене већ као становнике североисточних земаља европских. При свем том чини се, да су се и Словени, као и сви остали чланови групе индоевропских народа, доселили из Азије, а на име са јерменске висоравни у низије данашње Русије, где су староседеоце, финске народе, или покорили или ка северу потисли. Доба тога досељења не може се ни приближно одредити; али је вероватно, да су Словени своје азијско праседиште оставили тек по одласку осталих индо-европских народа.

У старијим историјским изворима имају Словени четири разна назива. У римских и грчких историка и хроничара средњег века налазимо их под називима: Словени, Анти, Срби (spori) и Винди или Венди. Не можемо се сада још упуштати у историјско-филолошко испитивање ових назива. Нека буде довољно речено, да су се, по испитивањима најбољих словенских научника, сви словенски народи у прастаро доба по свој прилици називали Срба (Срб), а Словени и Анти била су само имена оба главна огранка ове велике народне породице. У почетку средњег века, кад већ бејаше тачнијих и потпунијих података, пробудила су особиту пажњу Европе она словенска племена, која